

N:o 21.

Af friherre Alströmer, om tillägg i 35 § af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd.

Såsom allmänt torde vara känt, pläga städernas fattigvårdsstyrelser utackordera fattiga barn, som sakna föräldravård, på landsbygden mot i allmänhet ganska billig afgift, och då dessa barn äro i skolåldern, anmälas de naturligtvis af sina fosterföräldrar till intagning i respektiva församlingars små- eller folkskolor. Men hvarken fattigvårdsstyrelsen i det stadssamhälle, från hvilket barnen blifvit utlämnade, eller fosterföräldrarne äro skyldiga att lämna någon ersättning till kommunens skolkassa för den undervisning, barnen åtnjuta, och den skolmateriel, som de få använda. Då antalet sådana barn från andra församlingar, vanligen stadsbarn, inskränker sig till ett fåtal, spelar det ju icke så synnerligen stor roll, hvarken med hänsyn till lärarens ökade besvär eller med afseende på utrymmet i skolan och kostnaderna för ökad skolmateriel; men då dessa främmande barn blifva många och, såsom händelsen en tid varit i en landtkommun ej långt från Göteborg, deras antal uppgår till 10 à 12 procent af församlingens egna skolbarn, kan förhållandet blifva betänkligt och gifva anledning till allvarliga reflexioner. Kommunalmyndigheterna äga ingen befogenhet att hindra församlingens medlemmar att hos sig till inackordering mottaga barn, huru många som helst, från andra fattigvårdssamhällen; skolrådet har icke rättighet att af sina egna församlingsbor fordra någon skolavgift för dessa barn, och fattigvårdsstyrelsen i det

samhälle, som utlämnat barnen, undandrager sig naturligtvis en sådan afgift, hvartill den icke kan lagligen tvingas.

Konsekvenserna häraf kunna blifva sådana, att en fattig landtkommun kan få vidkännas betydande utgifter för andra kommuners barn; ja, det skulle kunna gå därhän, att en församling nödgas bygga nytt skolhus för att gifva utrymme åt sådana barn från andra församlingar. Men äfven om det icke går så långt, synes det i alla fall vara orimligt, att en skollärare, som blifvit anställd för att undervisa *en* församlings barn, skall vara pliktig att utan ersättning meddela undervisning äfven åt barn från andra församlingar, i synnerhet då dessa, såsom ofta är fallet med barn från städerna, genom dåligt uppförande gifva honom mera besvär, än alla de öfriga tillsammans. I en landtkommun, som jag noga känner till, beslöt kyrkostämman på förslag af skolrådet, att för hvarje barn från andra kommuner skulle af fattigvårdsstyrelsen i den kommun, som utlämnat barnet, erläggas en årlig skolafgift af 15 kronor, motsvarande den kostnad, som församlingen fick vidkännas för hvarje af sina egna skolpliktiga barn, och anmodade fosterföräldrarne att fordra inackorderingsafgiftens höjande med detta belopp, d. v. s. från 60 till 75 kronor. Men fattigvårdsstyrelsen i det stadssamhälle, från hvilket nästan alla dessa barn härstammade, nekade att höja afgiften och rädde fosterföräldrarne att öfverklaga stämmans beslut, hvilket också skedde med den påföljd att beslutet blef upphäfdt.

Såsom redan blifvit påvisadt, ligger det inom möjlighetens gräns, att ett rikt stadssamhälle skall, genom att skicka alla eller en stor del af sina fattiga barn på en fattig landtkommun, kunna tvinga densamma att bygga skolhus för dessa stadsbarn, i fall skollokalerna icke äro beräknade att mottaga en sådan extra barnkontingent från städerna. Det är under sådana förhållanden icke för mycket begärdt, att stadssamhället åtminstone erlägger en skälig skolafgift för sina utackorderade barns undervisning m. m. Då det utan tvifvel är ur moralisk, hygienisk och sanitär synpunkt nyttigt och godt, att städernas fattiga barn, som äro i saknad af hem och föräldravård, flyttas ut på landsbygden för att fostras och uppväxa i dess friskare luft och i allmänhet sedligare omgifning, så vill jag visserligen icke förorda några prohibitiva åtgärder till förekommande af denna emigration från städerna; men ur ekonomisk synpunkt är det nödvändigt, att städerna, då de sålunda afbördas sig sina skyldigheter och välta ansvaret för sina barns uppfostran och undervisning öfver på landsbygdens kommuner, också få därför vidkännas andra pekuniära uppoffringar, än

den lilla inackorderingsavgiften, och ur moralisk synpunkt torde det icke finnas mer än en mening om städernas skyldighet i detta afseende.

De olika uttryckssätten i Kungl. Majt:s nådiga förordning angående kyrkoböckers förande den 6 augusti 1894, där det i 2 § heter, att »alla, som inom församlingen bo och hafva sitt hemvist, skola, om de tillhöra svenska kyrkan, *kyrkoskrifvas* i församlingsboken» och i § 14 att »fosterbarn från annan församling, utackorderade eller utlämnade för vård från barnhus, fattigvårdsstyrelse, annan myndighet eller enskild person, skola, åtföljda af utflyttningsbetyg, upptagas i inflyttningsboken såsom inflyttade, jämte det de i församlingsboken *antecknas* under fosterföräldrarne», synes gifva vid handen att fosterbarn från annan församling icke anses likställda med dem, som i församlingen bo och hafva sitt hemvist; och i senaste mantalsskrifningsförordning af samma dag är, som bekant, den bestämmelsen borttagen, att barnhusbarn skola vara mantalsskrifna där de vistas. De skola numera vara mantalsskrifna i sina respektive hemorter.

Det är tydligt, att dessa utackorderade eller utlämnade barn således äro att betrakta såsom främlingar inom den kommun, till hvilken de blifvit utlämnade, att de alltså icke tillhöra den församling, hvilkens skola de begagna, och att de icke kunna göra anspråk på fri undervisning och fritt åtnjutande af de förmåner, som skolan erbjuder. Den personliga afgift, som för skolornas behof betalas af hvarje mantalsskrifven person, erlägges visserligen af dessa utackorderade barns fosterföräldrar; men den omständigheten torde icke kunna berättiga dessa till att i sina hem upptaga ett obegränsadt antal barn från andra kommuner med anspråk på deras undervisande i församlingens skolor utan någon som helst afgift till dess skolkassa. Att bestämma storleken af en sådan afgift så, att den under alla förhållanden blifver fullt rättvis, är naturligtvis förenadt med stora svårigheter; men då det icke kan vara lämpligt att öfverlämna detta bestämmande åt de respektiva församlingarnas skolråd, är det nödvändigt, att skolafgiftens belopp fixeras. I allmänhet torde en afgift af 15 kronor om året för hvarje sådant barn, som bevistar skolan, vara en någorlunda skälig ersättning, och det synes vara billigt, att skolläraren därpå erhåller en viss bestämd del, hvilken lämpligen torde kunna sättas till en tredjedel af skolafgiften. Med afseende å platsen för införande af en bestämmelse i nu antydd riktning, har det synts mig lämpligast, att den införas i förordningen om kyrkostämma med mera såsom tillägg till 35 § under rubriken »Om afgifter till kyrka och skola».

Jag tillåter mig därför vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta ett tillägg till 35 §, första stycket, i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 af följande lydelse:

För barn, tillhörande andra kommuner, hvilka åtnjuta skolundervisning i den församling, där de vistas, skall af barnets målsman till församlingens skolkassa erläggas en årlig skolafgift af femton kronor, hvaraf en tredjedel tillfaller vederbörande skollärare.

Om remiss till lagutskottet anhålles; och tillåter jag mig äfven anhålla, att utskottet behagade vidtaga de ändringar rörande formulering m. m., som kunna anses behöfliga.

Stockholm den 27 januari 1903.

Jonas Alströmer.
